

Liite 1. Havaintoaineisto Maria Callasin kirjeistä ja muistelmista

Havain- tonume- ro	Sivun umero	Kirjan osio tai kirjeen vuosiluku	Havainto
1	26	Muistelmat 1956–57	Elvira de Hidalgo, Callasin laulunopettaja, ei ollut tyytyväinen Callasin ulkoasuun tapaamisessa tärkeän henkilön kanssa. De Hidalgo oli pyytänyt Callasia pukeutumaan tyylikkäämpään asuunsa, ja Callas oli omasta mielestään erittäin elegantti (“élégantissime”), mutta de Hidalgo huusi hänelle, ettei hän antaisi hänelle enää koskaan laulutunteja, jos hän ei paranna ulkoasuaan.
2	41	Muistelmat 1956–57	Ennen kuin sopraano Renata Tebaldin asenne muuttui Callasia kohtaan, he tapasivat usein toisiaan ja keskustelivat vinkeistä pukeutumiseen ja kampauksiin liittyen.
3	47	Muistelmat 1956–57	Callasilla oli päällään omissa häissään (vuonna 1949) sininen mekko, ja päänsä päällä jonkinlainen mustasta pitsistä tehty asuste. Mekko ei ollut uusi, koska häät toteutettiin niin lyhyellä aikataululla, eikä hänellä ollut ollut aikaa ostaa uutta vaatetta.
4	49	Muistelmat 1956–57	Callas pyysi agentuuriaan Milanossa hankkimaan hänelle rooliasut ja peruukit firenzeläisestä ompelimosta, jota hän oli jo käyttänyt aiemmin Giuseppe Verdin <i>Aidan</i> nimiroolin asujen teettämiseen.
5	49	Muistelmat 1956–57	Rooliasujen hankkiminen ei ollut onnistunut Aidan tuotantoa varten Bresciassa, ja eräs toinen rouva oli luvannut hankkia Callasille sopivat asut ennen ensi-iltaa. Kun hän saapui pukuhuoneeseensa ensi-iltaa varten, siellä oli kuitenkin hänelle vain tiilenpunaisesta silkistä kankaanpala, jonka keskellä oli päänreikä ja sivuilla suorat ompeleet, jotka muodostivat kädenreiät. Hän lainasi lopulta viime hetkellä kollegansa rooliasuja, jotka oli valmistettu toista tuotantoa varten.
6	49	Muistelmat 1956–57	Callas esiintyi Aidana Bresciassa ilman perinteistä peruukkia, koska teatterissa olleet peruukit eivät olleet tarpeeksi hyviä. Onneksi hänen hiuksensa eivät olleet vaaleat, koska ne eivät olisi sopineet Aidan rooliin, vaan hän laittoi lopulta vain omat ruskeat hiuksensa nutturalle esitystä varten.
7	52	Muistelmat 1956–57	Callasin maestro ja mentori Tullio Serafin moitti Callasta ennen kenraaliharjoitusta siitä, että hänellä on liian vaatimaton ulkoasu; ettei hän näytä tarpeeksi “prima donnalta”. Callas selitti hänelle, ettei hän halunnut käyttäytyä kuin diiva, vaan halusi, että hänen kollegansa ja muut työntekijät arvostaisivat hänen yksinkertaista olemustaan.

8	56	Muistelmat 1956–57	Yleisö oli protestoinut Callasta vastaan Giacomo Puccinin <i>Toscan</i> tuotannossa Rio de Janeirossa, ja Renata Tebaldi valittiin esiintymään Callasin jälkeen Toscana heti kun hän oli lopettanut esiintymisensä São Paulossa. Callas kuitenkin sai tietää, että Tebaldi oli tilannut Toscaa varten kopiot Callasin rooliasuista samasta ompelimesta kuin Callas jo ennen Brasiliaan lähtöä, vaikka Tebaldin ei olisi pitänyt osata ennakoita, että yleisö tulee protestoimaan Callasta vastaan Rio de Janeirossa. Callas toivoo, että tämän tapauksen taustalla oli vain jokin väärinymmärrys, eikä halunnut kantaa tästä kaunaa Tebaldille.
9	64	Muistelmat 1956–57	Esiintyessään Wienin oopperassa Gaetano Donizetin <i>Lucia di Lammermoorin</i> nimiroolissa Callas olisi halunnut vaihtaa vaatteet, poistaa meikit ja lähteä teatterista mahdollisimman nopeasti näytöksen jälkeen. Sillä hetkellä kapellimestari Herbert von Karajan halusi kuitenkin välttämättä mennä yhdessä Callasin kanssa lavalle ottamaan vastaan aplodeja, vaikka yleensä kapellimestarin tulisi mennä lavalle yksin itävaltalaisen tavan mukaan.
10	84	1947	Callas pyytää aviomiästään Giovanni Battista Meneghiniä antamaan jollekin Rodolfolle lapun, jonka avulla hän voi hakea takin värjäämistä.
11	86	1947	Callas kertoo Meneghinille, että vanhempi kollegansa oli antanut hänelle oikeista hiuksista tehdyn vanhan peruukkinsa lahjaksi hyvin kammattuna. Peruukki oli tehty Richard Wagnerin <i>Tristan ja Isolde</i> -oopperan Isolden rooliin.
12	96	1948	Callasin rooliasut Giuseppe Verdin <i>Kohtalon voiman</i> (<i>La forza del destino</i>) tuotantoon Triestessä haisivat niin pahasti hielle, että hän meinasi pyörtyä. Hänen kollegansa valittivat myös hajusta, joka sai koko pukuhuoneen haisemaan.
13	101	1948	Callas kertoo Meneghinille huonon uutisen, että hänen tulee pitää punaista peruukkia Vincenzo Bellinin <i>Norman</i> tuotannossa, mikä edusti hänen mielestään huonoa makua. Hän myös tiedottaa, että hänen rooliasunsa Richard Wagnerin <i>Parsifalin</i> tuotannossa Kundryna ovat yksinkertaiset; että hänellä tulee todennäköisesti olemaan jonkinlaiset rintaliivit ja vatsa osittain näkyvillä. Loput asusta on hyvin läpinäkyvä, ja hänen tulee laittaa sukkahousut.
14	103	1948	Callas kertoo Meneghinille että hän on onnellinen, koska oli vihdoinkin löytänyt sopivan punaisen ja erittäin pitkän peruukin <i>Norman</i> tuotantoa varten.
15	105	1948	Callas kertoo Meneghinille toivovansa, että hänen miehensä ja taiteensa lisäksi myös hänen vaatteensa olisi paremmat tai hienommat kuin muilla, jos vain mahdollista.
16	127	1949	Callas tiedottaa Meneghinille, että hän palkkasi avukseen erään tuttavansa huolehtimaan hänen garderobistaan Buenos Airesin esiintymisten aikana.
17	127	1949	Callasin kertoo Meneghinille, että hänen mielestään ”eleganssi” on parempaa Italiassa kuin Buenos Airesissa. Hänen mukaansa ihmiset ovat kohteliaampia Italiassa, ja hän pitää siellä elämisestä enemmän.

18	129	1949	Callas tiedottaa Meneghinille, että hän katsoo jos hän voisi teettää rooliasunsa <i>Aidaan</i> ja <i>Normaan</i> Buenos Airesissa, koska ompelija on mahtava.
19	129	1949	Callas kertoo Meneghinille, että Giacomo Puccinin <i>Turandotin</i> tuotannon asut prinsessan rooliin ovat upeat, ja että hän haluaa otattaa itsestään kuvia ne päällä.
20	130	1949	Callas ilmaisee haluavansa pukeutua hyvin ja näyttää kauniilta Meneghiniä varten, eikä ketään muuta varten, kunhan hän vain pääsee takaisin kotiin Buenos Airesista.
21	136	1949	Callas ilmoittaa Meneghinille, että hän matkustaa Buenos Airesista kotiin vain kevyen matkalaukun kanssa, jossa on kesävaatteita, koska Italiassakin on kesä hänen saapuessaan perille.
22	148	1949	Callas kertoo Meneghinille, että Serafin oli käynyt itse tarkistamassa aamulla hänen rooliasunsa <i>Aidaan</i> , ja se oli Callasista koskettavaa, että Serafin osoitti kiintymystään häneen tällä tavalla.
23	150	1949	Callas kertoo Meneghinille, että hän haluaa olla muutaman viikon dieetillä, koska hän haluaa näyttää kauniilta häntä varten.
24	151	1949	Callas kertoo Meneghinille, että hän osti turkiksen Pialle (Meneghinin sisar) ja toivoo, että hän pitää siitä. Turkistakki on hieman iso, mutta se voidaan muokata sopivaksi. Hän halusi ostaa mieluummin hieman liian ison kuin liian pienen takin, mutta kuitenkin valmiiksi ommeltuna, koska turkkurit ovat parempia Buenos Airesissa kuin Italiassa.
25	151	1949	Callas tiedottaa Meneghinille, että hän on teettänyt turkikset heille molemmille Buenos Airesissa, jotta heidän ei tarvitse miettiä sitä muutama vuoteen. Mieheensä takkiin hän otti lämpimän vuorin, jotta hän pysyisi lämpimänä talvella, mutta näyttäisi komealta.
26	154	1949	Callas miettii, että onko Pia löytänyt hänen mustasta sametista ja vaaleanpunaisesta taftista tehdyn pitkän rooliasunsa, ja siihen kuuluvan jakun jostain, koska hän ei pysty laulamaan ilman niitä. Callas pyytää Meneghiniä tuomaan mukanaan turkistakin, koska Perugiassa on kylmä, sekä joitain koruja. Hän pahoittelee, että vaivaa häntä tällaisilla asioilla, koska hän tarvitsee joitain tällaisia asioita ulkoasuunsa, vaikka hän tyytyy muuten vähään.
27	159	1949	Callas mainitsee Meneghinille odottavansa, että he laittautuvat eleganteiksi Alban Bergin <i>Wozzeck</i> -oopperan ensi-iltaa varten, jota he ovat menossa katsomaan. Hän pyytää Meneghiniä tuomaan hänelle joitain vaatteita.
28	159	1949	Callas tiedottaa Meneghinille, että hän tulee kotiin Napolista suuren matkalaukun, ja mustan hattulaatikon kanssa.
29	163	1950	Callas kehottaa Meneghiniä lähettämään rooliasunsa nopeasti Meksikoon, koska siitä seuraisi hankaluuksia, jos ne eivät saapuisi ajoissa.
30	167	1950	Callas kysyy Meneghiniltä missä vaiheessa <i>Aidan</i> rooliasujen ja peruukin lähettäminen on Meksikoon, koska siellä on ollut hankaluuksia postipakettien toimituksessa.

31	168	1950	Callas kertoo Meneghinille, että häntä yritetään painostaa tekemään Giuseppe Verdin <i>La Traviatan</i> tuotanto, ja että hän voisi jo teetättää siihen rooliasut.
32	169	1950	Callas kertoo Meneghinille, että ilmeisesti hänen rooliasunsa ovat saapuneet. Hän toivoo, että ne ovat hänelle mieleiset, ja että Meneghinin mielestä ne ovat varmaankin viehättävät.
33	169	1950	Callas kertoo Meneghinille olevansa harmissaan siitä, ettei hän pysty nauttimaan kovin paljon niistä kauniista asioista, joita hän omistaa. Hän ei uskalla käyttää timanttikorujaan Meksikossa siitä pelosta, että ne varastetaan häneltä, joten nyt timantit loistavat vain hotellin kassakaapissa.
34	170	1950	Callas harmittelee Meneghinille, ettei hänellä ole mukanaan kesävaatteita Meksikossa, mutta hän ei silti aio ostaa mitään paikan päältä, koska ne ovat hänen mielestään kauheita.
35	173	1950	Callas kertoo Meneghinille, että hänen rooliasunsa ovat hienot, erityisesti Bellinin <i>Puritaaneihin</i> kuuluvat. Hän ei ole vielä kokeillut niitä, mutta hän uskoo niiden sopivan hänelle hyvin. Hän myös tiedottaa, että Meneghini oli unohtanut lähettää hänen mustan takkinsa Giuseppe Verdin <i>Trubaduurin</i> neljättä näytöstä varten, mutta hän yrittää löytää vastaavan paikan päältä Meksikosta, koska muuten hänelle tulee kylmä. Mutta jos ei muuta, niin hän menee lavalle ilman sitä.
36	176	1950	Callas harmittelee Meneghinille, että hänen kasvojensa iho ei voi hyvin ja kaiken lisäksi hän joutuu mustaamaan kasvonsa Aidan roolia varten.
37	176	1950	Callas kertoo Meneghinille, ettei hänellä ole muita uutisia kuin että hän on laihtunut, hänen kasvojensa iho on edelleen ärsyntynyt, mutta että hänen rooliasunsa ovat hienot.
38	183	1950	Callas kirjoittaa kummilleen Leonidas Lantzounisille, että hänen lähtiessään laivalla Veronaan Yhdysvalloista hänellä ei ollut rahaa, eikä hän omistanut yhtäkään talvivaatetta.
39	186	1951	Callas pyytää varovaisesti Elvira de Hídalgoa, jos hänen olisi mahdollista periä häneltä hänen vanhat korunsa, joita hän on käyttänyt lavalla. Callas kertoo kuinka suuri kunnia se olisi hänelle, ja miksi hän uskaltaa kysyä tällaista asiaa, mutta hän tarkentaa, että jos de Hidalgo ei suostu pyyntöön hän ei loukkaannu siitä yhtään.
40	207	1955	Callas lähettää terveisiä Lilla de Nobilille Luchino Viscontin kautta. De Nobili teki Viscontin kanssa läheistä yhteistyötä, ja oli suunnitellut kaikki rooliasut Callasille <i>La Traviatan</i> tuotantoon La Scalassa.
41	213	1956	Callas kysyy kirjeessään Metropolitan-oopperan johtajalta Rudolf Bingiltä, että käyttäkö hän tulevaisuudessa esityksissään omia rooliasujaan vai ei.
42	219	1956	Callas mainitsee avoimessa kirjeessään lehdistölle ohimennen, että hän osti Meksikosta Hans-nimiseltä turkkurilta minkkiturkin.
43	220	1956	Callas oikaisee avoimessa kirjeessään lehdistölle, että vaikka Meneghini on ostanut hänelle vaatteita ja koruja, kuuluisaksi hän ei kuitenkaan tullut aviomiehensä rahoilla.

44	225	1957	Callas pyytää ystäväänsä Leo Lermania kertomaan uutisia Metropolitan-oopperan uuteen <i>La Traviatan</i> tuotantoon liittyen, ja Callas haluaa uutisia myös Renata Tebaldin rooliasuista siinä.
45	228	1957	Callas kysyy Rudolf Bingiltä, kumpia rooliasuja hän käyttäisi tulevassa <i>La Traviatan</i> tuotannossa; hänen omiaan vai oopperatalon tarjoamia. Callasin mielestä hänen tulisi teettää uudet, koska hän saattaa olla liian laiha aiempiin asuihin. Hän yrittää kuvailla omia rooliasujaan tarkasti Bingille, mutta toteaa, että hän haluaisi mieluummin otattaa niistä kuvat lähetettäväksi hänelle.
46	240	1957	Callas kirjoittaa Bingille odottavansa luonnoksia rooliasuista <i>La Traviataa</i> varten, ja miettivänsä, olisiko punainen vai musta asu parempi kolmanteen näytökseen.
47	242	1957	Callasin isä George Callas mainitsee kirjeensä lopussa tyttärelleen, että hän lähettää hänelle sen huulipunan, jota hän pyysi. Hän vain toteaa, ettei hän tiedä, onko huulipuna sitä sävyä, jota tyttärensä toivoi, koska hän ei ollut maininnut sitä kirjeessään.
48	262	1958	Callas mainitsee humoristisesti avoimessa kirjeessään lehdistölle, että kaikki tietävät, että suurin osa ihmisistä tulee oopperaan lähinnä käyskentelemään käytävillä väliajoilla näyttäytyäkseen eleganttina.
49	303	1959	Callas mainitsee, että La Scalan johtaja Antonio Ghiringhelli antoi hänelle lahjaksi esimerkiksi rooliasuja niinä vuosina, kun Callas oli oopperatalon huomattavin sopraano.
50	307	1959	Callas vitsailee itse kirjoittamassa artikkelissaan <i>Life</i> -lehteen, että hänen rooliasunsa Metropolitan-oopperan tuotannoissa olivat niin kauheat ja vanhanaikaiset, että hän näytti kuin vanhalta muotigravyriltä.
51	308	1959	Callas mainitsee artikkelissaan <i>Life</i> -lehteen, että vaikka hänelle tulee ikävä Metropolitan-oopperan yleisöä, hän ei jää ikävöimään siellä tehtyjen tuotantojen lavastuksia ja ”keskiaikaisia” rooliasuja.
52	311	1959	Callas kertoo Leo Lermanille, ettei hänellä ole muita uutisia, kuin että hänellä on hyvä ja rentoutunut olo, ja että muut sanovat hänen näyttävän kauniilta ja nuortuneelta.
53	324	1960	Callas mainitsee ystävälleen Herbert Weinstockille, että Meneghini on varastanut häneltä lähestulkoon kaiken, mitä hän on ansainnut laulamisellaan, mutta että hänelle jää vain heidän kotinsa ja hänen korunsa.
54	344	1961	Callas muistelee kirjeessään Serafinille kuinka hän oli huutanut hänelle <i>La Traviatan</i> harjoituksissa Firenzessa vuonna 1951 koko kuoron edessä, ettei hän näyttänyt tarpeeksi ”prima donnalta”, koska hän pystyi sijoittamaan ulkoasuunsa vasta myöhemmin niillä rahoilla, joita hän ansaitsi esityksistä.
55	351	1962	Callas kertoo ystävälleen Walter Cummingsille, että kaikki sanovat hänen näyttäneen niin kauniilta, elegantilta ja tyttömaiseltä konsertissaan Hampurissa vuonna 1962.
56	392	1964	Callas mainitsee Leonidas Lantzounisille kuinka kiireinen hän on <i>Norman</i> harjoitusten kanssa, ja rooliasujen, valokuvien ja peruukkien valmistelemisen kanssa.

57	404	1965	Callas kiittää ystävänsä Lawrence Kellyä, että hän oli nähnyt vaivan ostaa Aristoteles Onassikselle uimapuvun, ja mainitsee, että Aristoteles kiittää siitä myös kovasti.
58	405	1965	Callas kiittää Christina Gastel Chiarella rintaneulasta, jonka hän oli saanut ilmeisesti häneltä lahjaksi.
59	407	1966	Callas mainitsee kirjeessä ihailijalleen, että välillä hän ottaa vastaan ystäviään kotiinsa vain aamutakissa ja ilman meikkiä.
60	414	1967	Callas mainitsee naispalvelijalleen Bruna Lupolille, että jos lyhyt peruukki ei ole päänmuotoisen pidikkeen päällä, ehkä se on Glifadassa, tai hänen kampaajansa luona.
61	414	1967	Callas pyytää Bruna Lupolia kysymään herra Gérardilta Van Cleef & Arpels –korulikkeestä mitä hintaa hän pyytää timanttikorvakoruista, ja kultaisen kellon hintaa Avenue Victor Hugolla sijaitsevasta koruliikkeestä.
62	414	1967	Callas pyytää Bruna Lupolia ostamaan meikinpoistoinetta Jonesin luota, koska se poistaa mahtavasti silmämeikin.
63	424	1968	Callas kirjoittaa Bruna Lupolille Onassiksen jahdilta Christinalta, että hän on jo aivan ruskettunut, vaikka ei ole edes oleillut auringossa, ja että hän on ollut kiltisti dieetillä.
64	428	1968	Callas kirjoittaa Bruna Lupolille Los Angelesista, että hänen rintaneulansa ja kaksi helmikaulakoruaan on varastettu.
65	434	1968	Callas pyytää sähköllä koruliike Harry Winstonilta, jos he voisivat tarjota hänen käyttöönsä mahdollisimman hienot korvakorut, kaulakorun, sormuksen, ja jos mahdollista, smaragdirintakoruja, joita hän voisi pitää ensi-illassa Metropolitan-oopperassa, jonne hän oli menossa katsomaan Renata Tebaldia.
66	438	1968	Luchino Visconti mainitsee sähkössään Callasille, kuinka ensiluokkainen nainen ja taiteilija hän on, ja että hän antoi kaikille oppitunnin tyylikkyydestä (hoitamalla niin diplomaattisesti Aristoteles Onassiksen ja Jackie Kennedyn häihin liittyvän häpäisevän skandaalin).
67	449	1969	Callas kiittää Elvira de Hidalgoa hänen antamastaan haastattelusta <i>L'invitée du dimanche</i> -tv-ohjelmaa varten, jossa Callas esiintyi, ja hän mainitsee ohimennen, että hän esiintyi itsekin kauniina ohjelmassa.
68	450	1969	Lawrence Kelly kiittää kauniista väripotretista, jonka hän sai Callasilta, ja mainitsee, että kuvan kohde (Callas) on aina yhtä kaunis.
69	474	1971	Callas kirjoittaa Bruna Lupolille New Yorkista, että hän sai postissa kaiken pyytämänsä, paitsi valkoisen asun. Hän mainitsee kokeilevansa hänen lähettämiään sukkahousuja pian, ja kirjoittaa sitten millaisia ne olivat.
70	475	1971	Callas listaa asioista, joita Bruna Lupolin tulee lähettää hänelle New Yorkiin: esimerkiksi meikinpoistoinetta; toinen pari silmälaseja, jotka hän oli unohtanut; suuri harja hänen hiuksilleen ja täyttöpullo Hermèsin <i>Calèche</i> -parfyymia.

71	478	1971	Callas kirjoittaa Bruna Lupolille, että hän pukeutui, meikkasi ja kampasi itsensä samaan tapaan kuin televisiohaastatteluunsa David Frostin ohjelmassa, ja että hän tunsu itsensä kauniiksi ja viehättäväksi.
72	478	1971	Callas pyytää Bruna Lupolia lähettämään hänelle New Yorkiin luiset hiuspinnit ja pienen lehtikultaisen laukun.
73	495	1973	Callas kirjoittaa Bruna Lupolille, että hän ei usko teettävänsä uusia vaatteita, vaikka hän on hieman laihtunut, koska hänellä on vielä jäljellä paljon sellaisia vaatteita, joita hän ei ole koskaan pitänyt.
74	502	1974	Callas kirjoittaa sukulaiselleen Helen Arfarasille, että hän muistaa hänet mielessään elegantti musta leninki päällään.
75	503	1974	Callas pyytää miespalvelijaltaan Ferrucciolta, että hän varaisi hänelle ajan mani- ja pedikyyriin sekä epilointiin.
76	523	1975	Callas kiittää Umberto Tirelliä ja Piero Tosia heidän ystävyystään ja avustaan puvustamisessa hänen urallaan. (Tosi oli töissä Tirellin perustamassa puvustamossa Roomassa.)
77	531	1976	Callas kertoo Helen Arfarasille, että hän on todella ruskettunut (oltuaan lomalla Ibizalla ja Kreikassa).
78	536	1977	Leo Lerman kirjoittaa henkilökohtaisessa päiväkirjassaan, että Callasilla oli päällään väljä pullonvihreä aamutakki, kun he menivät tapaamaan häntä Pariisin asuntoonsa.
79	553	Muistelmat 1977	Callas mainitsee, että hioessaan roolityöskentelyään, hän usein vaihtoi myös kampauksen ja rooliasujen tyyliä.
80	557	Muistelmat 1977	Callas mainitsee, että hän halusi tehdä pehmeämmän kampauksen Luigi Cherubinin <i>Medean</i> nimirooliin viestiäkseen inhimillistä puolta Medean persoonassa.
81	557	Muistelmat 1977	Callas mainitsee, että ensimmäisen kerran kun hän esiintyi Medeana, hän laitto kaulaansa tummempaa meikkiä korostaakseen Medean jyrkkää luonnetta.